

แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา

Leadership Development Guidelines of Student Council in Secondary School Under The Secondary Education Service Area Office.

ปฏิมา นรภัทรพิมล¹, ธิดาวลัย อุ๋นกอง², สมบัติ นพรั³, นันทิมา นาคาพงศ์⁴
Patima Norrapatpimol¹, Thidawan Unkong², Sombat Nopparak³, Nanthima Nakaphong⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประชากรในขั้นตอนการศึกษา เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน และประธานคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน และประธานคณะกรรมการสถานักเรียน จำนวน 9 คน ในสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) และเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ระดับประเทศ จำนวน 3 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์เอกสารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา 2) แบบวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) และ 3) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แจกแจงความถี่และการสร้างข้อสรุป

¹ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

¹ Graduate Student, School of Educational, University of Phayao, Phayao, 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

² School of Educational, University of Phayao, Phayao, 56000

³ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

³ School of Educational, University of Phayao, Phayao, 56000

⁴ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

⁴ School of Educational, University of Phayao, Phayao, 56000

^{*} Corresponding author. Tel. 08-8400-3325 E-mail: patimabee@gmail.com

ผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา มีดังนี้ 1) การศึกษาด้วยตนเอง 2) การศึกษาผู้นำต้นแบบ/กรณีศึกษา 3) การอบรม/การสัมมนา 4) การพัฒนาด้วยตนเองในงานหรือในชีวิตประจำวัน 5) การสอนงาน 6) เกมการบริหาร 7) การอภิปรายกลุ่ม 8) การแสดงบทบาทสมมติ 9) การศึกษาดูงาน และ 10) การพัฒนาโดยผู้อื่น/องค์กร/มหาวิทยาลัย
คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, การพัฒนาภาวะผู้นำ, คณะกรรมการสถานักเรียน

Abstract

The purpose of this research was to explore the leadership development guidelines of the secondary school student council under the Office of the Secondary Education Area Office. The population at a fundamental information stage was the administrators, teachers of student affairs and presidents student council. There are 9 sampling persons in the Best Practice School for 3 places.

The research instruments were 1) The synthesis of leadership development guidelines of student council in secondary school, 2) The analysis of leadership development guidelines of student council in secondary school with best practices schools, and 3) The semi project interview. The statistics used in content analysis, frequency distribution, and constructing conclusions.

The findings were as follows:

The leadership development guidelines of the secondary school student council were 1) Self-study 2) Leader study/Case study 3) Training/seminar 4) Self-development at work or in daily life 5) Teaching 6) Management games 7) Group discussion 8) role play 9) study visit, and 10) development by others/organization/university.

Keywords: Leadership, Leadership Development, Student Council

ความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550 ในมาตรา 6 ระบุว่า กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้พัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งแก้ไขปัญหที่อาจมีผลกระทบในทางลบต่อเด็กและเยาวชน มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นอันดับแรก เพื่อให้เด็กและเยาวชนทุกคนมีสิทธิในการได้รับการศึกษา และได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพสูงสุดตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยมีแนวทางให้เด็กและเยาวชนมีความผูกพันต่อครอบครัว ภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย และรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งกฎเกณฑ์และกติกาสังคม มีสุขภาพและพลานามัยแข็งแรง รู้จักการป้องกันตนเองจากโรคและสิ่งเสพติด มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ตามสมควรแก่วัย จริยธรรม และคุณธรรม มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีศรัทธาและความภาคภูมิใจในการทำงานสุจริต รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นโดยมีจิตสำนึกในการให้และการ

อาสาสมัคร รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อส่วนรวมตามสมควรแก่วัย (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2551)

จากรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2553 พบว่า สิ่งที่ได้เด็กและเยาวชนได้รับจากการมีสภาเด็กและเยาวชนนั้น คือการมีโอกาสทางการศึกษา มีสวัสดิการเพิ่มมากขึ้น สร้างให้เด็กและเยาวชนไทยได้รับการพัฒนาศักยภาพและทักษะการเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สามารถบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม แสดงออกได้อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง ภายใต้กรอบวัฒนธรรมที่ตึงงาม กระตุ้นให้แสดงบทบาทของตนเองมากขึ้น สร้างความเป็นภาวะผู้นำให้กล้าคิด กล้าทำ และปฏิบัติตามเป็น เพิ่มศักยภาพความสามารถในการสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ การวางแผนความคิด การแก้ปัญหา ที่สำคัญคือรู้จักความสามัคคี จุดประกายให้ปรับเปลี่ยนแนวคิด และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2553)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้มีคุณธรรมนำความรู้ การสร้างความตระหนักและความสำนึกในคุณค่าตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างความสมานฉันท์ การใช้สันติวิธีและวิถีประชาธิปไตย ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน ท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาและสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่องค์กรนักเรียน ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดแนวทางในการพัฒนากิจกรรม “สถานักเรียน” ให้โรงเรียนได้นำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ความเป็นพลเมืองและวิถีประชาธิปไตย อันได้แก่ คารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม รวมทั้งหลักธรรมาภิบาล การมีจิตอาสาและพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ อันส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ บนพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมก้าวสู่ความเป็นสากล โดยอาศัยความร่วมมือของทุกภาคีเครือข่าย การดำเนินงานสถานักเรียนเปรียบเสมือนเวทีสำหรับฝึกให้นักเรียนเป็นนักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง คือ รู้จักการเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบในหน้าที่ และเป็นประโยชน์ในการปกครองโดยช่วยแบ่งเบาภาระของครูได้เป็นอย่างมาก อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย มุ่งเน้นให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ อีกทั้งส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรปัจจุบันที่มุ่งเน้นความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา จะต้องขับเคลื่อนกิจกรรมสถานักเรียนสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม การสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานักเรียนจำเป็นต้องดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วยการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติ การใช้หลักความสมานฉันท์ การใช้แนวทางสันติวิธีในการดำเนินงาน อีกทั้งยังต้องมีการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ การสร้างและพัฒนาเครือข่าย การสร้างลักษณะนิสัยให้นักเรียนเป็นผู้มีจิตอาสาและมีจิตสำนึกสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556)

จากการวิจัยการนำเสนอรูปแบบสถานักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการวิเคราะห์ปัญหา การดำเนินงานของสถานักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว พบปัญหาในการดำเนินงานของสถานักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านวัตถุประสงค์ของสถานักเรียน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนตนเองอย่างจริงจัง เตรียมเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ตามและผู้ตามที่ดีตลอดจนเคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่นนั้น พบว่าโดยส่วนรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมากและมีปัญหาสูงสุด คือ การส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนตนเองอย่างจริงจัง เพื่อเตรียมพร้อมที่จะเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย และการมีส่วนช่วยพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ตามและผู้

ผู้ตามที่ดีในสังคมประชาธิปไตย และองค์ประกอบของสถานักเรียน พบว่าส่วนรวมมีปัญหายอยู่ในระดับมากและมีปัญหาสูงสุดเช่นกัน คือ การให้สถานักเรียนมีส่วนร่วมช่วยในการบริหารงานด้านกิจกรรมของโรงเรียน (ประกอบสาระวรรณ, 2548)

บทบาทความเป็นผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียนนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ ก้าวหน้าและบรรลุผลสำเร็จจะต้องมีคุณลักษณะพฤติกรรมที่มีอิทธิพลในการควบคุม ชี้นำ เปลี่ยนแปลง กระตุ้นรวมพลัง สร้างความเชื่อมั่นให้กลุ่มบุคคลปฏิบัติและทำงานร่วมกันจนบรรลุเป้าหมาย และมีลักษณะภาวะผู้นำที่ดีสามารถเป็นตัวแทนขององค์กรได้ มีความสามารถในการสอนงาน สร้างทีมงาน ทำงานเป็นทีม แก้ปัญหาประสานความขัดแย้งต่างๆ ช่วยโน้มน้าวชักจูงใจให้ผู้อื่นทุ่มเทความรู้ความสามารถให้แก่องค์กร สามารถติดต่อสื่อสารและแสดงความสัมพันธ์ จูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม มีอิทธิพลต่อการทำงาน ผู้นำในทัศนะใหม่ซึ่งเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ ยึดถือการเปลี่ยนแปลง กระจายอำนาจและมอบอำนาจ มุ่งเน้นความร่วมมือ ความสัมพันธ์อันดีต่อกัน (ริงสรณ์ ประเสริฐศรี, 2544) อันจะนำไปสู่การมีภาวะผู้นำที่มีความเป็นอัจฉริยภาพอย่างแท้จริง ที่เกิดจากบุคลิกลักษณะ ความกล้าหาญเชิงจริยธรรม ความเก่ง ความดี มุ่งไปสู่ความสำเร็จ ส่งเสริมความสุขของผู้อื่น และเป็นสิ่งที่แสวงหาได้ สร้างให้บังเกิดขึ้นได้ ดังที่ว่า ภาวะผู้นำเป็นพรแสวงไม่ใช่พรสวรรค์ (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2547) ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในศตวรรษที่ 21 ที่เด็กในยุคนี้ต้องมีความเป็นผู้นำเพื่อสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จะเห็นได้ว่าสังคมในยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หากไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงก็ยากที่จะดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข การเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้ผลกระทบต่อวงการศึกษาก่อให้เกิดปัญหาขึ้นในสังคมไทยกับเด็กและเยาวชนไทยมากขึ้นเป็นลำดับ ช่องว่างระหว่างครูกับศิษย์ทำให้การแก้ไขปัญหาทำได้ค่อนข้างลำบาก อีกทั้งกลุ่มเพื่อนยังเป็นปัจจัยที่สำคัญของการเกิดและการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนไทยด้วยตนเอง ดังนั้นการเล็งเห็นความสำคัญของเด็กและเยาวชนจึงมีเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน ในส่วนสถานศึกษาจึงได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียน หรือคณะกรรมการสถานักเรียนขึ้นมา เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของเด็กในวัยเดียวกัน ช่วยจัดปัญหาในด้านคุณภาพชีวิตและสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องเกี่ยวโยงไปถึงปัญหาการศึกษาไทยของเด็กและเยาวชน ภาวะผู้นำในเด็กและเยาวชนจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ที่เป็นตัวแทนของนักเรียนที่ได้รับการยอมรับจากเด็กและเยาวชนด้วยตนเอง ดังนั้นคณะกรรมการสถานักเรียนควรจะได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำอย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้มีพฤติกรรม และคุณลักษณะที่มีอิทธิพลในการควบคุม ชี้นำ เปลี่ยนแปลง กระตุ้น รวมพลัง สร้างความเชื่อมั่นให้กลุ่มนักเรียนในโรงเรียนปฏิบัติและทำงานร่วมกันไปในทิศทางที่ถูกต้อง ตลอดจนทำให้สถานศึกษาเกิดคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และส่งผลให้ลดปัญหาของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาให้ลดน้อยลง ตอบสนองต่อการดำเนินการตามเป้าหมายของการศึกษาแห่งชาติ มีจุดหมายปลายทางให้เด็กเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข รวมถึงการมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง ในกระบวนการทำให้ตัวแทนเด็กหรือคณะกรรมการสถานักเรียนเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียนควรมีแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียนในระดับมัธยมศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา

คำถามการวิจัย

แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา เป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา

1.1 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ เอกสาร ตำรา งานวิจัย รายงานการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียน ธรรมเนียม และเอกสารเกี่ยวกับผู้นำ คุณลักษณะของผู้นำ ทฤษฎีภาวะผู้นำ การพัฒนาภาวะผู้นำ ระเบียบว่าด้วยสถานักเรียน สถานักเรียน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ประเด็นที่ศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา คือ คุณลักษณะภาวะผู้นำและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา

ชั้นที่ 2 การศึกษาพหุกรณีและสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน และประธานคณะกรรมการนักเรียนของโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนระดับประเทศ จำนวน 9 คน

2.2 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล คือ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) และเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ระดับประเทศ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 3 แห่ง

2.3 ประเด็นที่ศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา คือ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา

เครื่องมือวิจัย

1. แบบสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบบันทึกคุณลักษณะภาวะผู้นำและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ จัดหมวดหมู่ทำการสังเคราะห์โดยการแจกแจง และวิเคราะห์เนื้อหา

2. แบบวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) มีลักษณะเป็นแบบบันทึกแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา และวิเคราะห์เนื้อหา

3. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แจกแจงความถี่ จัดลำดับความสำคัญและการสร้างข้อสรุป

วิธีดำเนินการวิจัย

สังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่พึงประสงค์จากนักวิชาการ จำนวน 25 คน ได้ประเด็นภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ จำนวน 63 ประเด็น ซึ่งมีความเห็นที่มีความถี่สอดคล้องกันตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป มี 17 ประเด็น ผู้วิจัยได้นำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน และประธานคณะกรรมการนักเรียน

สังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำจากนักวิชาการ จำนวน 17 คน ได้ประเด็นวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ จำนวน 50 ประเด็น ซึ่งมีความเห็นที่มีความถี่สอดคล้องกันตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป มี 12 ประเด็น ผู้วิจัยได้นำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน และประธานคณะกรรมการนักเรียน

ศึกษาพฤติกรรมโดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน และประธานคณะกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนระดับประเทศ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน และประธานคณะกรรมการสถานักเรียนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลต้นแบบสถานักเรียนระดับประเทศ ในปีการศึกษา 2556-2559 จำนวน 3 แห่ง คือ โรงเรียนจักรคำคณาทร โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย และโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา มี 17 ประเด็น ดังนี้ 1) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 2) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล 3) มีความรู้ความสามารถ 4) กล้าตัดสินใจ กล้าได้กล้าเสีย กล้าเสี่ยง 5) ฉลาด ปฏิภาณ ไหวพริบ รอบคอบ 6) มีความเชื่อมั่นในตนเอง 7) มีอิทธิพลและมีอำนาจ 8) ความริเริ่มสร้างสรรค์ 9) มีรับผิดชอบสูง 10) ซื่อสัตย์ สุจริต 11) มีความสามารถในการจูงใจ โน้มน้าวใจได้ดี 12) ให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม 13) ลักษณะที่เด่นบุคลิกดี น่าเชื่อถือ 14) มุ่งเน้นความสำเร็จ 15) สื่อสารได้ดี สามารถแปลความข้อมูลได้ถูกต้อง 16) แสวงหาความรู้ใหม่ และ 17) กระตือรือร้น

2. สำหรับวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา มี 12 ประเด็น ดังนี้ 1) การศึกษาด้วยตนเอง 2) การศึกษาผู้นำต้นแบบ/กรณีศึกษา 3) การอบรม/การสัมมนา 4) การพัฒนา

ด้วยตนเองในงานหรือในชีวิตประจำวัน 5) การพัฒนาโดยผู้อื่น/องค์กร/มหาวิทยาลัย 6) การอภิปรายกลุ่ม 7) การฝึกงาน/การทดลองงาน 8) การสอนงาน 9) การแสดงบทบาทสมมุติ 10) การศึกษาดูงาน 11) เกมการบริหาร และ 12) สสำรวจตนเอง/ประเมินตนเอง

3. ผลการศึกษาพหุกรณีของสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) จำนวน 3 แห่ง ดังนี้

โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย มีผลงานที่เป็นเลิศ คือ กิจกรรมค่ายผู้นำ โดยมีการอบรมนักเรียนผู้นำสำหรับนักเรียนที่ได้รับเลือกตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการสภานักเรียนให้มีความเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นกระบวนการในการถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานจากสภานักเรียนรุ่นพี่สู่สภานักเรียนรุ่นน้อง โดยถ่ายทอดประสบการณ์ในการทำงานที่ได้ดำเนินงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพให้มีความเป็นผู้นำ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีความสามัคคี สามารถคิดและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ได้จัดอบรม ในระยะเวลา 2 วัน เป็นการจัดกิจกรรมพัฒนาให้คณะกรรมการนักเรียนมีภาวะผู้นำ กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกในทางสร้างสรรค์ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน และมีคณะกรรมการสภานักเรียนรุ่นพี่ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ถ่ายทอดประสบการณ์ให้รุ่นน้อง ผลสำเร็จ คือ โรงเรียนได้รับรางวัลโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนระดับประเทศ ประจำปี 2556 ผลการยอมรับ คือ เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพดีที่สุดในประเทศไทย อันดับที่ 6 ประจำปี 2556

โรงเรียนจักรคำคณาทร มีผลงานที่เป็นเลิศ คือ กิจกรรมการเข้าค่ายอบรมและพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการสภานักเรียน โดยการเข้าค่ายของคณะกรรมการสภานักเรียนชุดใหม่ที่เชื่อมสายสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการสภานักเรียนรุ่นพี่กับรุ่นน้อง ซึ่งมีคณะกรรมการสภานักเรียนรุ่นพี่หลายรุ่นรวมถึงศิษย์เก่าที่เป็นสภานักเรียนมาร่วมกิจกรรม เพื่อร่วมกันพัฒนาให้คณะกรรมการสภานักเรียนชุดใหม่มีภาวะความเป็นผู้นำที่รับผิดชอบต่อสังคมโลก และมีจิตสาธารณะ มีความสามัคคี และเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์สานสายใยสภานักเรียนรุ่นพี่กับรุ่นน้องและพัฒนาศักยภาพให้มีความเป็นผู้นำ ได้จัดอบรม ระยะเวลา 2 วัน มีคณะกรรมการสภานักเรียนที่เป็นรุ่นพี่หลายรุ่นและเป็นศิษย์เก่าที่เคยดำเนินกิจกรรมสภานักเรียนที่เรียนจบไปหลายๆ รุ่นเข้ามาถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับคณะกรรมการสภานักเรียนชุดปัจจุบัน ผลสำเร็จ คือ โรงเรียนได้รับรางวัลโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน ระดับประเทศ ประจำปี 2558 รางวัลเยาวชนดีเด่นแห่งชาติและผู้ทำคุณประโยชน์ต่อเยาวชนและโรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่าง รักษามาตรฐานประจำปี 2556 ผลการยอมรับ คือ ได้รับความไว้วางใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ตั้งแต่การคิดริเริ่มสร้างสรรค์กิจกรรม การวางแผน ออกแบบรูปแบบกิจกรรม การประชุม วางแผนและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ การประชาสัมพันธ์ การลำดับพิธีการ ตลอดจนการเตรียมความพร้อม สถานที่ สวัสดิการ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์

โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา มีผลงานที่เป็นเลิศ คือ พิธีสวนสนามและถวายสัตย์ปฏิญาณของนักเรียนโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ฝึกระเบียบวินัย แสดงบทบาทการเป็นผู้นำ วางแผนแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่ทีมงานและดูแลการเข้าร่วมกิจกรรมของรุ่นน้อง มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกซ้อมนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้ดำเนินการพิธีสวนสนามและถวายสัตย์ปฏิญาณของนักเรียนโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา โดยมีการประชุมวิเคราะห์ปัญหาในการวางแผนเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินงาน เน้นความสามัคคีในการทำงานเป็นทีม ผลสำเร็จ คือ โรงเรียนได้รับรางวัลโรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่าง รักษามาตรฐาน ประจำปี 2555-2556 และรางวัลโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนระดับประเทศ ประจำปี 2559 ผลการยอมรับ คือ กิจกรรมสภานักเรียน มีบทบาทสำคัญยิ่งในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระบบเรียนประจำสอดคล้องกับบริบท

ของโรงเรียน ที่ต้องการให้นักเรียนเป็นคนดีตามวิถีประชาธิปไตย ตลอดจนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน/องค์กรภาครัฐและเอกชนประสบความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ ส่งผลให้สถานักเรียนมีผลงานดีเด่น ได้รับการยกย่องชมเชยจากองค์กรต่างๆ ในวงกว้าง

การศึกษาพหุกรณีจากสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบุญญาวิทยาวิทยาลัย โรงเรียนจักรคำคณาทร และโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา พบว่าทุกโรงเรียนมีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษาที่แตกต่างกัน

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน และประธานคณะกรรมการนักเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) คุณลักษณะภาวะผู้นำของคณะกรรมการนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา มี 6 ประเด็น ได้แก่ 1) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 2) มีความรู้ความสามารถ 3) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล 4) กล้าตัดสินใจ กล้าได้กล้าเสีย กล้าเสี่ยง 5) ฉลาด ปฏิภาณ ไหวพริบ รอบคอบ และ 6) มีลักษณะที่เด่น บุคลิกดีน่าเชื่อถือ

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน และประธานคณะกรรมการนักเรียน ที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา มี 10 ประเด็น ได้แก่ 1) การศึกษาด้วยตนเอง 2) การศึกษาผู้นำต้นแบบ/กรณีศึกษา 3) การอบรม/การสัมมนา 4) การพัฒนาด้วยตนเองในงานหรือในชีวิตประจำวัน 5) การสอนงาน 6) เกมการบริหาร 7) การอภิปรายกลุ่ม 8) การแสดงบทบาทสมมติ 9) การศึกษาดูงาน และ 10) การพัฒนาโดยผู้อื่น/องค์กร/มหาวิทยาลัย

จากการศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาพหุกรณีจากสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) โดยการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง จัดลำดับความสำคัญและสร้างข้อสรุปของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา สรุปได้ว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำของคณะกรรมการนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา มีทั้งหมด 6 คุณลักษณะ คือ 1) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 2) มีความรู้ความสามารถ 3) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล 4) กล้าตัดสินใจ กล้าได้กล้าเสีย กล้าเสี่ยง 5) ฉลาด ปฏิภาณ ไหวพริบ รอบคอบ และ 6) มีลักษณะที่เด่น บุคลิกดีน่าเชื่อถือ โดยมีวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำให้คณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา 10 วิธีการ ได้แก่ 1) การศึกษาด้วยตนเอง 2) การศึกษาผู้นำต้นแบบ/กรณีศึกษา 3) การอบรม/การสัมมนา 4) การพัฒนาด้วยตนเองในงานหรือในชีวิตประจำวัน 5) การสอนงาน 6) เกมการบริหาร 7) การอภิปรายกลุ่ม 8) การแสดงบทบาทสมมติ 9) การศึกษาดูงาน และ 10) การพัฒนาโดยผู้อื่น/องค์กร/มหาวิทยาลัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา

คุณลักษณะภาวะผู้นำของ คณะกรรมการนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา	วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ									
	การศึกษาด้วยตนเอง	การศึกษาผู้นำต้นแบบ/กรณีศึกษา	การอบรม/การสัมมนา	การพัฒนาด้วยตนเองในโรงเรียนหรือในชีวิตประจำวัน	การพัฒนาโดยผู้อื่น/องค์กร/มหาวิทยาลัย	การอภิปรายกลุ่ม	การสอนงาน	การแสดงผลบทบาทสมมุติ	การศึกษาดูงาน	เกมการบริหาร
มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี		✓	✓			✓		✓		✓
มีความรู้ความสามารถ	✓		✓			✓				
มีวิสัยทัศน์กว้างไกล			✓	✓		✓				✓
กล้าตัดสินใจ กล้าได้กล้าเสีย กล้าเสี่ยง			✓			✓				
ฉลาด ปฏิภาณ ไหวพริบ รอบคอบ			✓	✓		✓				
มีลักษณะที่เด่น บุคลิกดีน่าเชื่อถือ			✓		✓	✓	✓		✓	

สรุป อภิปรายผล

การศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำของคณะกรรมการนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา มี 6 ประเด็น ได้แก่ 1) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 2) มีความรู้ความสามารถ 3) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล 4) กล้าตัดสินใจ กล้าได้กล้าเสีย กล้าเสี่ยง 5) ฉลาด ปฏิภาณ ไหวพริบ รอบคอบ และ 6) มีลักษณะที่เด่น บุคลิกดีน่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Rosonbach and other กล่าวว่า ผู้นำที่มีคุณภาพจะต้องมีลักษณะ มีวิสัยทัศน์ ฉลาดหลักแหลมและมีวิจรรย์ญาณ มีความสามารถในการเรียนรู้และรับสิ่งใหม่ๆ เฉลียวฉลาด กล้าเสี่ยง มีความสามารถในการสื่อสาร การโน้มน้าว รอบรู้ มีความยืดหยุ่น (Rosonbach W., and other, 1989) และหลักการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบุไว้ว่า คุณลักษณะของผู้นำที่ดี ประกอบด้วยความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบในการทำงาน และความมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของไพศาล จันทรภักดี (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้กระบวนการหลักสูตร พบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเยาวชนที่พึงประสงค์ มีจำนวน 15 รายการ คือ มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการติดต่อ

สื่อสาร มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ทันเหตุการณ์ ก้าวทันเทคโนโลยี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถในการตัดสินใจ มีความสามารถในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันเหตุการณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีบุคลิกภาพที่ดี มีความเสียสละและมีความยุติธรรม

ส่วนแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา มี 10 ประเด็น ได้แก่

- 1) การศึกษาด้วยตนเอง
- 2) การศึกษาผู้นำต้นแบบ/กรณีศึกษา
- 3) การอบรม/การสัมมนา
- 4) การพัฒนาด้วยตนเองในงานหรือในชีวิตประจำวัน
- 5) การสอนงาน
- 6) เกมการบริหาร
- 7) การอภิปรายกลุ่ม
- 8) การแสดงบทบาทสมมติ
- 9) การศึกษาดูงาน และ
- 10) การพัฒนาโดยผู้อื่น/องค์กร/มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Megginson (1972) กล่าวว่า การพัฒนาผู้นำภายในองค์กรอาจใช้การหมุนเวียนการปฏิบัติงาน การแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยผู้นำ การพัฒนาความก้าวหน้าแบบมีแผนแน่นอน วิธีการสอนงาน การให้ทดลองปฏิบัติงานในตำแหน่งและวิธีการอื่นๆ ที่เหมาะสม ส่วนการจัดพัฒนาผู้นำภายนอกองค์กรอาจใช้วิธีการขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยในการจัดโครงการพัฒนาผู้นำ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดประชุมสัมมนา การจัดพัฒนาจิตใจ การจัดฝึกปฏิบัติงานการบริหาร และการจัดพัฒนาผู้นำแบบผสม อาจใช้วิธีการบรรยาย การวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง การจัดอภิปรายในหัวข้อที่กำหนด การแสดงบทบาทสมมติ การใช้โสตทัศนูปกรณ์ประกอบการฉายภาพยนตร์ การจัดสถานการณ์สมมติ การเล่นเกมการจัดการ การฝึกแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การใช้บทเรียนสำเร็จรูป การฝึกกิจกรรมการตัดสินใจ การใช้เทคนิคการแก้ปัญหาประจำวัน และการใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ และแนวคิดของ Wentling (1993) ได้กล่าวถึงเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำว่าเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด วิธีการพัฒนามีหลายวิธี แต่วิธีที่ใช้มากที่สุดมี 8 วิธี ได้แก่

- 1) การนำเสนอโดยวิทยากร
- 2) การอภิปรายภายในกลุ่ม
- 3) การสาธิต
- 4) การอ่าน
- 5) การฝึกหัด
- 6) การศึกษาจากกรณีตัวอย่าง
- 7) การแสดงบทบาทสมมติ และ
- 8) การทัศนศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของศิริพร กุลสานต์ (2557) ได้ศึกษาและวิเคราะห์วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ สรุปได้ 4 วิธี คือ

- 1) การศึกษาด้วยตนเอง
- 2) การฝึกอบรม
- 3) การศึกษาดูงาน และ
- 4) การฝึกปฏิบัติจริง

ดังนั้น ภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้นำต้องมี คุณลักษณะภาวะผู้นำดังกล่าว เพื่อนำพานักเรียนและสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายความสำเร็จขององค์กร ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพนั้นต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกคนในองค์กรโดยเฉพาะตัวนักเรียนเอง การพัฒนาภาวะผู้นำคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา จึงจำเป็นต้องมีแนวทางในการพัฒนาที่ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติจนส่งผลสำเร็จต่อสถานศึกษาได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะภาวะผู้นำของคณะกรรมการนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา มีความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน ดังนั้นสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาควรมีแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้คณะกรรมการสถานักเรียน ดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลให้เป็นผู้นำที่ดีในศตวรรษที่ 21

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา มีหลายวิธีการ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบผลการพัฒนาโดยวิธีการต่างๆ เพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2553). รายงานสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ระดับประเทศ ประจำปี 2553. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- _____. (2551). พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ.
- ประกอบ สารวรรณ. (2548). การนำเสนอรูปแบบสถานักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ปริญาญการศึกษาดุขฎฐิบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- ไพศาล จันทรภักดี. (2547). การพัฒนาภาวะผู้นำเยาวชน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้กระบวนการหลักสูตร. (ปริญาญการศึกษาดุขฎฐิบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). ภาวะผู้นำ (Leadership). กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2547). ภาวะผู้นำของผู้บริหารมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศิริพร กุลสานต์. (2557). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (ปริญาญครุศาสตรดุขฎฐิบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). หลักการและแนวทางในการดำเนินงานสถานักเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Megginson, L.C. (1972). *Personnel: A behavioral approach to administration*. Home wood, Illinois: Irwin.
- Rosonbach, W., and other. (1989). *Contemporary issues in leadership*. Colorado: Westview press.
- Wentling, T and Narinchai Patanapongsa. (1993). *Training of trainers: a workshop to improve training performance a workshop conducted on behalf of FAO and The Royal Project Chiang mai, Thailand*. 6-11 December 1993.